

Research Story

โครงการวิจัย

เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายของกระทรวงการคลัง

Research Story คอลัมน์สำหรับติดตามความเคลื่อนไหวและเรื่องราวต่าง ๆ ของงานวิจัย ซึ่งในคอลัมน์นี้ ทางผู้เขียนได้สรุปผลการศึกษาของโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายของกระทรวงการคลัง ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วในปี 2561 โดยเห็นว่าผลงานวิจัยดังกล่าว มีความสำคัญสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลัง จึงนำเสนอและสรุปภาพรวมโดยสังเขป ดังนี้

1. ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

การพัฒนาที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงมิติเดียว ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สมดุลส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศแบบองค์รวมในระยะยาว การปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (Sustainable Growth) จึงเป็นสิ่งที่ทั่วโลกเริ่มหันมาให้ความสำคัญ โดยสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ภายในระยะเวลา 15 ปี (ค.ศ. 2015 – 2030) ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมทั้ง 17 เป้าหมาย (Goal) และกลายมาเป็นแนวทางการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย จุดอ่อนด้านการพัฒนาที่สำคัญคือการนำแนวทางการพัฒนาในระดับระหว่างประเทศมาใช้โดยไม่คำนึงถึงบริบทการพัฒนาภายในของประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาที่มีลักษณะเป็นแผนที่ไม่ถูกนำมาใช้ โดยการบรรจุไว้ในแผนระดับประเทศในรูปแบบเป้าหมายแบบกว้าง ๆ ทำให้การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายขาดทิศทางที่ชัดเจน ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นการสร้างกรอบการวิเคราะห์กรอบ SDGs ในบริบทของประเทศไทย เพื่อจัดลำดับความสำคัญของมาตรการการคลังที่เกี่ยวข้อง โดยประเมินใน 4 มิติ คือ ความเร่งด่วน ความสำคัญ ผลกระทบ และความพร้อมของโครงสร้างเชิงสถาบันและกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายการคลังโดยกระทรวงการคลังที่ตอบโจทย์การพัฒนาที่แท้จริง

2. วิธีดำเนินงานวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการและแนวคิด กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกรอบหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดและกรอบการพัฒนาแผนการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศของประเทศไทย เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Situation Review)

2.2 สร้างกรอบตัวชี้วัดเชิงปริมาณเพื่อกำหนดความสำคัญของเป้าหมาย SDGs ในด้านต่าง ๆ ใน 4 มิติ คือ ด้านความเร่งด่วน ด้านความสำคัญด้านผลกระทบ และด้านความพร้อมของโครงสร้างเชิงสถาบันและกฎหมาย โดยปรับใช้แนวคิดจากกรอบการจัดลำดับความสำคัญต่าง ๆ

2.3 สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยที่กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงการคลัง ทั้ง 10 แห่ง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมบัญชีกลาง กรมธนารักษ์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) รวมจำนวน 45 คน เพื่อเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการออกแบบหรือดำเนินนโยบายของกระทรวงการคลัง เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถบรรลุ SDGs ได้ในอนาคต

Research Story

3. ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการจัดลำดับความสำคัญในระดับเป้าประสงค์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ นำมาเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของกระทรวงการคลัง เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของกระทรวงการคลัง 3 ลำดับแรก สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	เป้าประสงค์ของ SDGs	ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของกระทรวงการคลัง	
		ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์
1	4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล ภายในปี 2573	4. การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม	4.7 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานรวมถึงการยกระดับความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
2	1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบางภายในปี 2573	4. การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม	4.8 การจัดสวัสดิการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ
3	9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืนและมีความทนทาน โครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเป้าที่การเข้าถึงได้ในราคาที่สามารถจ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน	2. การสนับสนุนศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน	2.4 การผลักดันการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อลดต้นทุนการประกอบการของภาคเอกชน

จากความเชื่อมโยงข้างต้น ยุทธศาสตร์ที่ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญสูงสุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม แสดงให้เห็นว่า กระทรวงการคลังควรให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นลำดับแรก สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย และเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ โดยกระทรวงการคลังสามารถใช้กลไกที่มีสร้างเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ ผ่านกลยุทธ์ที่มีอยู่ เช่น การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การผลักดันการถือครองทรัพย์สินที่เป็นธรรมชาติ การพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับที่สอง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสนับสนุนศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ เช่น การสนับสนุนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและคลัสเตอร์ การส่งเสริมการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคอาเซียน การผลักดันการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) การผลักดันระบบ National e-Payment เป็นต้น

อ้างอิง : นายปณณ อนันตภินทรและคณะ. (2561). โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน [Sustainable Development Goals (SDGs) Priority Index] เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายของกระทรวงการคลัง : กรุงเทพฯ